Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

LUNDELY

75 år

LUNDELY

75 år

Af
Adam Pade

C. Nordlundes Bogtrykkeri, Hillerød

Plejehjemsforeningens bestyrelse

Formand:
Hans-Henning Schwaner, Skibby

Næstformand:
Hanne Andresén, Stenløse

Poul Erik Kruse, Tisvildeleje

Jonna Zimmermann, Nivå

Hanne Lindbo, Fredensborg

Ole Leerbeck, Kokkedal

Benny Johansen, Ålsgårde

»Hvem er Lundely?« Dette spørgsmål stilles ofte af yngre og nye elever.

Når man så går ind i en drøftelse med vedkommende for at få lidt nærmere forklaret, hvad der egentlig menes med spørgsmålet, er barnet forbavset over, at Lundely ikke er en eller anden person; for, som barnet siger, når jeg spørger om hvem der ejer hestene, eller hvis er bussen, så siger I, det er Lundely's.

Børn er logiske, og det er ikke logisk, at Lundely kan eje noget. Derfor bliver vort svar til dem noget i retning af, at Lundely er de mennesker - børn og voksne - som lige her og nu bor og/eller arbejder på Lundely. Om børnene forstår dette svar, er nok tvivlsomt, men de slår sig som regel til tåls med forklaringen, som de jo gør med så meget andet af det, vi voksne fortæller dem.

Udfra ovennævnte har Lundely nu i 75 år bestået af mange børn og voksne, som i de forskellige tidsperioder har sat sit præg på stedet, et præg, som har antydet, at det antal pladser, der i de forskellige perioder har været til rådighed, i samtlige 75 år har været belagt.

I dag, hvor Lundely overenskomstmæssigt står til rådighed for Frederiksborg Amt, har vi også fuldt belagt, og medarbejderne på vore tre afdelinger med plads til henholdsvis 6, 9 og 11 elever, samt andre medarbejdere, som ikke direkte er knyttet til de enkelte afdelinger, gør en fortjenstfuld og målbevidst indsats for at markere og udvikle det Lundely, som de i dag er en del af.

Egentlig burde målet være, at en døgninstitution som Lundely skulle gøre sig overflødig, men de 75 år fortæller, at det ingenlunde er tilfældet, og der er intet, der tyder på, at det i fremtiden vil ske, tværtimod.

Ove Lindegaard forstander	Hans-Henning Schwaner formand

»Der var engang . . .«

Det var i 1907, at den daværende formand for Plejehjemsforeningen i Frederiksborg Amt, slotspræst Kissmeyer, lejede sig ind i en ejendom i Asminderød og her grundlagde *»Optagelseshjemmet i Fredensborg«*. Det var tanken at skabe det første tilflugtssted for hjemløse og forsømte børn inden anbringelse i private plejefamilier. Og pastor Kissmeyers tanke vandt gehør. Allerede få måneder efter kunne man flytte ind i huset på Dronningens Lund, det nuværende fritidshjem, og ejendommen købtes i 1909 af Plejehjemsforeningen i Frederiksborg Amt, Plejehjemsforeningen i Københavns Amt og »Børnenes Vel« i Helsingør for 10.000 kr. Disse tre foreninger købte i fællig de tre tilstødende grunde og påbegyndte allerede i 1920 bygningen af den nuværende hovedbygning. Dette skete efter mange ombygninger og udvidelser i det gamle hus, der dog langt fra var tilstrækkelige.

Fra første færd var det fru Risom og frk. Georgia Petersen, der var ansvarlige for optagelseshjemmet.

Frk. Petersen havde overtaget forstanderembedet efter fru Risoms død i 1917. Hun beskrives som meget dygtig, men krævende, hun besad en stor sans for retfærd, og hun nød stor anseelse både i og udenfor Plejehjemsforeningens regie. Georgia Petersen trak sig tilbage efter 40 års tro tjeneste.

Allerede i 1917 var der skabt plads til 24 børn. Hjemmet optog drenge op til 6 år, spædbørn og piger

Fru Risom
Lundely's første forstanderinde.

Georgia Petersen, en meget respekteret personlighed.

op til 18 år. I de første mange år satte man de ældste piger til at passe spædbørnene.

I hjemmets daglige liv indgik i disse år ikke færre end fem måltider. Børnene stod op kl. 6.30 - dog op til en time senere om vinteren - og efter morgensang samledes man om havregrøden, byggrød eller øllebrød, og nogle stykker smørrebrød samt mælk eller te. Mellem ni og halv ti fik man en mellemmad og klokken 12 middag - to retter mad. Igen klokken tre fik man te og smørrebrød og endelig aftensmad klokken seks. Alt dette kostede kr. 1,75 om dagen.

Der eksisterer i øvrigt et vidnesbyrd om den modtagelse, optagelseshjemmet fik. Det er Peter Sabroe (1867-1913), socialdemokrat, journalist og forkæmper for samfundets svage - heriblandt børnene - der i første nummer af sit blad - *Sabroes Blad* fra den 1. juli 1910 - beskriver et mønsterhjem med de kønneste omgivelser og de kærligste plejemødre. Han gengiver også en korrespondance, der har fundet sted mellem en kommende plejefamilie og hjemmets personale; en historie, der får en lykkelig afslutning, idet den lille pige bliver anbragt hos familien og får det godt!

Nej, pastor Kissmeyers initiativ har bestemt ikke været forgæves. Fra diverse årsberetninger fra Plejehjemsforeningen og publikationer fra optagelseshjemmene (også *Skovholmgård* og senere *Margrethegården* i Hornbæk hørte under Plejehjemsforeningen) at dømme, har der så godt som hele tiden været fuld belægning, antallet af plejedage steg år for år - i 1934 var tallet 22.212.

Dette var da også en medvirkende årsag til, at man i 1935 opførte en tilbygning til hovedbygningen fra 1922. Da hjemmet i øvrigt i disse år var plaget af rotter, planerede og beplantede man området tæt og kom således rotteplagen til livs.

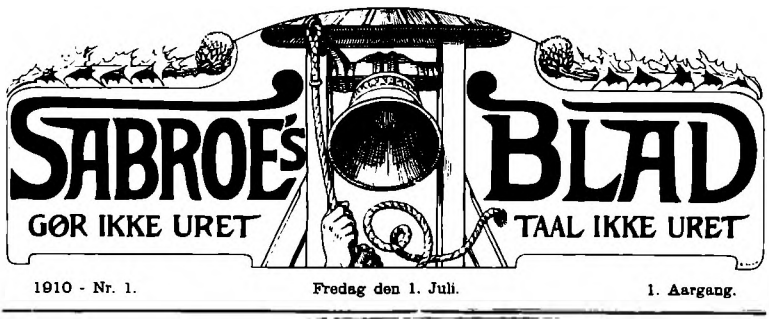
SABROE'S BLAD

GØR IKKE URET — TAAL IKKE URET

1910 - Nr. 1. Fredag den 1. Juli. 1. Aargang.

Et Mønsterhjem.

Smukkere Omgivelser end de, der hører til Optagelseshjemmet i Fredensborg, har intet Børnehjem Magen til. Hjemmet er kun beregnet til 10 Børn og Bygningen kunde være bedre indrettet. Hovedsagen er dog, at Hjemmet i Fru Risum og Frk. Petersen har to Plejemødre, som omfatter Gerningen med den største Kærlighed. Det er to Kvinder, som har Evne til at vinde Børnene. De har faaet det gode

Lundely fik en meget fin modtagelse af socialdemokraten og journalisten, Peter Sabroe.

Besættelse og overbelægning

Der findes ikke meget materiale fra krigens tid, men man ved, at belægningen har været meget stor i disse år - og at de store piger nu havde fået endnu en opgave bestående i at sy tøj om. Penge manglede man i og for sig ikke, men det var vanskeligt at finde materialer - såsom stof. Man kan måske nok forestille sig, at børnenes ophold på stedet har varet længere, end det ellers ville have gjort.

Rådgivningsarbejdet

Det var Richard Petersen og hans kone, der afløste den navnkundige Georgia Petersen i 1947. Imidlertid veg de allerede i 1953 pladsen for Johannes og Aase Petersen. I årene efter krigen foretoges en række ombygninger og udvidelser på institutionen, herunder en betydelig renovering af spædbørnsafdelingen. I 1953 nedlagdes den egentlige pigeafdeling og hjemmets struktur kom til at se således ud: I spædbørnsafdelingen befandt sig - på daværende tidspunkt - 20 børn i alderen 0-2 år, småbørnsafdelingen med 22 børn fra 2 til 7 år og endelig skolebørnsafdelingen, der havde 17 børn i alderen 7-14, dog kun op til 12 år for drengenes vedkommende.

I maj 1957 kunne Lundely så fejre sit 50-års jubilæum. Formanden for Plejehjemsforeningen - K. Søndergaard - gjorde i Plejehjemsforeningens årsberetning året forinden status over Lundely's udvikling og konstaterede, at hjemmet havde fulgt godt med inden for børneforsorgen, og at dette nok var én af årsagerne til, at Lundely jævnthen måtte melde alt optaget. Dagen blev festligholdt ved frokost og middag, og børnene på hjemmet modtog en kranvogn fra Falck-Zonen.

I 1958 besluttede man at opføre en ny spædbørnsafdeling og at modernisere de øvrige afdelinger. Plejehjemsforeningen gik til samtlige amtets kommuner og anmodede om et tilskud på 1 kr. pr. indbygger. Denne bøn blev hørt. Allerede året efter var detailprojekteringen færdig og videresendt.

Den 10. februar 1961 modtog man i øvrigt barn nr. 5000.

I marts 1962 kunne man påbegynde den ny spædbørnsafdeling på Lundely. Kort forinden havde man fået tilsagn fra Socialministeriet - det var først efter 1976, at Lundely rent financielt lå under amtet - om en bevilling på 50.000 kr. Det var byggestoppet, der forsinkede byggeriet. Dog kunne man allerede i 1963 konstatere store fremskridt, og byggeriet stod færdigt i august 1964. Det var også i disse år, at man overvejede at bygge en ny forstanderbolig; overvejelser, der førte til opførelsen af en helt ny funktionærfløj. Ved samme lejlighed anlagde man en parkeringsplads og forbedrede den gamle bygning fra 1922 ganske betydeligt. Det var det største om- og tilbygningsarbejde, der hidtil er blevet udført på Lundely.

I 1966 skiftede Lundely forstander. Johannes og Aase Petersen blev afløst af afdelingsleder på institutionen *Holsteinsminde*, Ove Lindegaard.

Den 7. maj, 1967 fejrede man så 60-års jubilæet...

Johannes og Aase Petersens overtagelse af hjemmets daglige drift i 1953 betød næsten et systemskifte i Lundely's historie. Det var for en stor del dette ægtepar, der hjalp med i det omfattende rådgivnings- og oplysningsarbejde, der påbegyndtes i 1957. Hensigten hermed var - som det stod beskrevet i Plejehjemsforeningens årsberetning fra 1956-57 - at »man ad denne vej kunne være med til at forebygge og måske redde nogle børn«. Man ville ikke blot forbedre kontakten mellem

plejehjem og optagelseshjem, men også få tag i helt nye hjem, hvor der fandtes konflikter mellem børn og voksne. I virkeligheden var dette oplysningsarbejde en udbygning af Plejehjemsforeningens kommissorium, der jo i første række bestod - og består - i at finde private plejefamilier til børn i alle aldre, der af vidt forskellige grunde må bryde med deres hjem for en kortere eller længere tid.

Som årene gik blev arbejdet større og større, og man tog højde herfor i budgetlægningen for Lundely - idet det var herfra arbejdet styredes. Imidlertid overflyttedes arbejdet til Plejehjemsforeningens kontorer i 1966, da Johannes og Aase Petersen fratrådte; Johannes Petersen blev børneværnskonsulent for Frederiksborg og Bornholms amter, og hans kone fik kontor hos Plejehjemsforeningen i lejede lokaler i Fredensborg for her at hellige sig dette rådgivningsarbejde. Det var først senere, at Plejehjemsforeningen erhvervede sit eget hus.

Omkring 1963 tilfaldt imidlertid endnu en opgave forstanderne for optagelseshjemmene. Efter at man inden for Plejehjemsforeningerne rundt om i landet var blevet opmærksom på, at antallet af private plejefamilier var blevet meget lavt - i 1961 opgjorde man tallet således, at kun 15% af samtlige anbragte børn var hos plejefamilier - besluttede Frederiksborg amts Plejehjemsforening og Plejehjemsforeningen i Holbæk at iværksætte en omfattende annoncekampagne, der dels havde til formål at oplyse om Plejehjemsforeningernes arbejde, dels at skaffe flere plejefamilier. Den brede kontakt, der hermed skabtes, varetoges for en stor del af optagelseshjemmenes forstandere, og det var først og fremmest Johannes Petersen og Lundely opgaven knyttedes til. Dette skete bl.a. fordi man mente, at der her på hjemmet var et så bredt udsnit af børn i alle aldre, at

man kunne tilgodese alle henvendelser fra børnepensioner og familier.

En del af baggrunden for dette arbejde skal ses i lyset af den pladsmangel, der konstant herskede på Lundely. Man håbede, med denne nye kapacitet, at kunne undgå at skulle svare nej til henvendelser fra en kommunes socialforvaltning. Allerede i august 1963 var 30 børn sat i pleje således. Denne pleje havde karakter af at være kortere end normalt, og efter at have delt de to former for privat pleje op kunne man i 1964 konstatere, at korttidsplejen var langt mere omfattende end langtidsplejen.

Efter Ove Lindegaards overtagelse af forstanderstillingen flyttedes rådgivningsarbejdet og kontakten med plejefamilierne bort fra Lundely, men, som nævnt, stadig med Aase Petersen som leder heraf.

I 1972 nedlagdes spædbørnsafdelingen på Lundely. Dette skete efter et par år, hvor Fredensborg-Humlebæk kommune havde haft fire pladser til rådighed for dagplejebørn - fuldt besat hele tiden - men herefter ønskede man at anvende lokalerne til børnehave.

I 1976 trådte Bistandsloven i kraft. Samme år fik Lundely overenskomst med Frederiksborg amt. Begge dele medførte ændringer, af økonomisk såvel som styringsmæssig art. Plejehjemsforeningens beretning fortæller, at Lundely's ledere og medarbejdere har deltaget i kurser om socialpædagogik og økonomi, noget man tilsyneladende har været glad for. Imidlertid fortæller man også, at det klientel, som kommer til Lundely og måske senere anbringes i private plejefamilier ofte har problemer af en karakter, der kræver særbehandling. Derfor har man et nært samarbejde med psykologer og pædagoger udenfor Lundely's rammer.

Eksperimenter og nytænkning

I de senere år er antallet af pladser på Lundely sat ned fra 35 til 26. Dette er sket fordi man har konstateret en ændring i klientellet; det er blevet ældre og kræver - som antydet ovenfor - en særbehandling i langt højere grad end hidtil. Man har derfor bestræbt sig på at øge omsorgen for hvert enkelt barn. Eksempelvis ønsker man at slå flere små værelser sammen til færre store, og man ønsker, at så mange børn som muligt får deres eget værelse.

Rent pædagogisk satser Ove Lindegaard på voksenkontakten til børnene; det er ofte den, institutionsbørnene er afskåret fra. Tidligere har man haft en tradition,

der gik ud på at tage børnene på sommerlejre, men her er man stødt ind i problemer, om hvorvidt det var rigtigt dels at blande afdelingerne sammen, dels at fratage eleverne muligheden for at være sammen med deres forældre eller forsørgere i øvrigt. Derimod forsøger man hvert år at etablere sommerlejre for de tilbageblevne børn, de børn, der intet sted har at tage hen, når skolen slutter. Hver afdeling bliver sendt af sted for sig. »For,« siger Ove Lindegaard, »netop de børn, vi har tilbage i ferier har et ekstra behov for voksenkontakt, som de har vanskeligt ved at få nok af til hverdag, hvor man skal tage sig af dem alle sammen.«

I dag er Lundely opdelt i tre afdelinger. Man har ungdomsafdelingen, hvor der befinder sig 11 elever. I hovedbygningen befinder de to øvrige afdelinger sig, den ene på 6 og den anden på 9 elever. Her ligger aldersklassen fra 3 og helt op til 17-18 år.

I juni 1981 iværksatte man et spændende eksperiment i ungdomsafdelingen, der har til huse i nybygningen fra 1964. Her sørger de unge selv for husholdning, madlavning, vask etc. bistået af en afdelingsleder og flere pædagoger. Forsøget har indtil nu kørt overmåde tilfredsstillende.

Denne opdeling gør det muligt at anvende afdelingerne pædagogisk. Efter at ordningen i ungdomsafdelingen er trådt i kraft, er det ikke alle unge over en vis alder, der er lige egnede til at blive anbragt her. Derimod kan denne afdeling være et sidste skridt på vejen, før den unge bliver sluset ud af institutionen.

Ove Lindegaards opgave er i stadig stigende grad den koordinerendes. Hver morgen samles forstander og medarbejdere, man deler posten ud og drøfter, hvad der er sket i det forløbne døgn. Hver uge holder så de enkelte afdelinger møder, og Ove Lindegaard deltager i dem på skift.

Lundely i sin nuværende skikkelse.
Foto: Anne Sophie Rubæk, Frederiksborg Amts Avis.

Ove Lindegaard mener principielt, at ingen børn burde anbringes i privat pleje - eller i øvrigt nogen anden form for pleje - før det har været observeret på en institution. Baggrunden for denne holdning, siger Ove Lindegaard, er de erfaringer, man har gjort. I tidens løb har man set så mange plejebørn gå fra den ene familie til den anden, man har set forhold forlise og i mange tilfælde sluttelig anbragt på Lundely. Børnene bør tilbringe en periode på institutionen først - for at de kan falde til ro, og for at man kan lære dem rigtigt at kende, samt forberede dem på en anbringelse i privat pleje.

Man bestræber sig på, at et barns ophold på institutionen ikke skal vare længere end højst ét år. I de første

tre måneder efter et barns ankomst forsøger man at etablere en kontakt - til barnets biologiske forældre, hvis det er muligt - eller til en plejefamilie. Forholdet afprøves ved hyppige besøg på institutionen, derefter kommer barnet på enkelte kortere ophold hos familien, og til slut tager man endelig beslutning om, hvorvidt barnet kan anbringes hos familien. Lundely kan så i en periode fungere som fritidshjem, hvor børnene tilbringer deres eftermiddag efter skoletid, før de tager hjem. Dette gælder navnlig i tilfælde, hvor børnene bor længere væk fra skolen, eller hvis der ikke er nogen hjemme, når barnet kommer hjem.

En udvikling i stilhed

At plejehjemsarbejdet ikke har nydt den store offentlige opmærksomhed, er noget man allerede kunne konstatere i 1927. Alligevel har der fundet en lang udvikling sted - også siden Plejehjemsforeningen i Frederiksborg amt blev startet i 1896. Der blev stiftet mange plejehjemsforeninger rundt om i landet i denne periode, og arbejdet med at finde egnede plejehjem voksede støt i begyndelsen af vort århundrede. Dog skete det - dels i slutningen af 20'erne og op til krigen, dels i 1960'erne - at man i højere grad fokuserede på institutioner som det rette sted at anbringe børn, der af vidt forskellige årsager ikke kunne være i deres rigtige hjem. Imidlertid kunne man lige efter krigen og sidst i 60'erne igen spore en opblomstring for plejehjemsarbejdet. Det var efter besættelsen, at man slog ind på en ny tankegang med hensyn til finansieringen af de private plejeanbringelser. Hvor man tidligere havde overladt børnene til mennesker uden vederlag eller andre ydelser, kunne man finde børn brugt som ar-

bejdskraft i erhvervsmæssig sammenhæng. De nye tanker gik ud på en vis betaling for anbringelsen, idet man mente, at dét at have et plejebarn var et arbejde, som skulle udføres på linie med så meget andet arbejde. Således skabtes et nyt klientel af plejehjem, og det pres, Lundely var udsat for, lettedes.

Lundely 75 år - og alt vel!

I virkeligheden er det *»Pige- og Optagelseshjemmet i Fredensborg«*, der fylder 75 år den 7. maj, 1982. I den tid, Lundely har eksisteret, har institutionen skiftet ansigt op til flere gange. Eet står dog fast: det er omsorgen for de børn, der af den ene eller anden grund ikke kan bo i eget hjem, som står i højsædet. Det er integreringen af børn og unge, der - i et intimt samarbejde med amt, kommune og Plejehjemsforening - er Lundely's hovedopgave. Det er en stor og ansvarsfuld byrde, det er man klar over på Lundely.

Det er i høj grad samfundsudviklingen, der er bestemmende for, hvorledes Lundely skal se ud de næste 75 år. Hvor det i fru Risoms og frk. Petersens tid var hjemløse og nødlidende børn, der midlertidigt anbragtes på *Pige- og Optagelseshjemmet i Fredensborg,* er det nu navnligt ældre børn og unge, der har været på kant med deres omgivelser på grund af begivenheder, der har fundet sted i deres hjem, som tager ophold på *Lundely,* før de igen går videre. Det er en stor og ansvarsfuld opgave, man har. Og man bestrider den godt!

Deres hengivne
Adam Pade